

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

3 mars 2021

PROPOSITION DE RÉOLUTION

relative à la protection des civils contre
l'utilisation des armes explosives
à large rayon d'impact en zones peuplées

AMENDEMENTS

Voir:

Doc 55 **1222/ (2019/2020):**

001: Proposition de résolution de MM. Cogolati et De Vriendt et consorts.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

3 maart 2021

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

voor de bescherming van burgers tegen
het gebruik van explosieve wapens met
een groot bereik in bevolkte gebieden

AMENDEMENTEN

Zie:

Doc 55 **1222/ (2019/2020):**

001: Voorstel van resolutie van de heren Cogolati en De Vriendt c.s.

04152

N° 1 DE M. COGOLATI ET CONSORTS

Considérant G

Remplacer ce considérant par ce qui suit:

“G. considérant que le non-respect par une partie (étatique ou non étatique) au conflit des lois élémentaires du droit international humanitaire, ne peut pas être un prétexte pour l’autre partie pour abaisser le seuil de la protection des civils ni pour éviter d’élaborer des standards sur l’utilisation (ou la non-utilisation) des armes explosives en zones peuplées;”

JUSTIFICATION

Ce rapport doit être clarifié, à des fins de bonne compréhension de langage.

Samuel COGOLATI (Ecolo-Groen)
Wouter DE VRIENDT (Ecolo-Groen)
André FLAHAUT (PS)
Katrin JADIN (MR)
Hendrik BOGAERT (CD&V)
Jasper PILLEN (Open Vld)
Kris VERDUYCKT (sp.a)

Nr. 1 VAN DE HEER COGOLATI c.s.

Considerans G

Deze considerans vervangen als volgt:

“G. gezien de niet-naleving van de fundamentele wetten van het internationaal humanitair recht door een van de strijdende partijen, ongeacht of het om regeringstroepen of andere groeperingen gaat, geen voorwendsel mag zijn voor de andere partij om de drempel voor de bescherming van burgers te verlagen of om de ontwikkeling van normen voor het gebruik (of niet-gebruik) van explosieve wapens in bevolkte gebieden te vermijden;”

VERANTWOORDING

Met het oog op de bevattelijkheid dient deze verhouding te worden verduidelijkt.

N° 2 DE M. COGOLATI ET CONSORTS

Considérant I

Remplacer ce considérant par ce qui suit:

“I. considérant que des voix se sont élevées dans la communauté militaire pour remettre en cause la pratique de bombardements et pilonnages en zones peuplées; dans le cadre de la coalition militaire contre le groupe État Islamique, dont la Belgique a fait partie, le colonel Legrier (qui a piloté les forces françaises en Iraq et au Levant) a durement remis en cause cette stratégie: “Nous avons détruit massivement les infrastructures et donné à la population une détestable image de ce que peut être une libération à l’occidentale laissant derrière nous les germes d’une résurgence prochaine d’un nouvel adversaire”;”

JUSTIFICATION

D’une part, c’est plutôt la pratique en elle-même qui pose question: des voix s’élèvent pour remettre en question la pratique des bombardements et des pilonnages en vertu des conséquences humanitaires qui en découlent.

D’autre part, pour être juridiquement précis, des bombardements massifs seront, par définition, indiscriminés et donc prohibés en droit international. L’utilité d’une déclaration politique pour les encadrer pourrait donc être remise en cause. Il s’agit donc d’utiliser le terme “lourd” à la place.

Samuel COGOLATI (Ecolo-Groen)
Wouter DE VRIENDT (Ecolo-Groen)
André FLAHAUT (PS)
Katrinn JADIN (MR)
Hendrik BOGAERT (CD&V)
Jasper PILLEN (Open Vld)
Kris VERDUYCKT (sp.a)

Nr. 2 VAN DE HEER COGOLATI c.s.

Considerans I

Deze considerans vervangen als volgt:

“I. gezien het feit dat er in militaire middelen stemmen opgaan die de bombardementen en beschietingen in bevolkte gebieden opnieuw ter discussie stellen. In het kader van de militaire coalitie tegen Islamitische Staat, waarvan België lid was, heeft kolonel Legrier (die de Franse troepen in Irak en de Levant heeft geleid) deze strategie scherp ter discussie gesteld en aangegeven dat wij de infrastructuur massaal hebben vernietigd en de bevolking een afschuwelijk beeld hebben gegeven van hoe een bevrijding in westerse stijl eruit kan zien, waarbij we het zaad voor de ontwikkeling van een nieuwe tegenstander hebben achtergelaten;”

VERANTWOORDING

Ten eerste is het veeleer het uitvoeren van die bombardementen en beschietingen op zich dat vragen oproept: er gaan stemmen op om die bombardementen en beschietingen opnieuw ter discussie te stellen vanwege de humanitaire gevolgen ervan.

Ten tweede zijn massale bombardementen juridisch strikt genomen per definitie willekeurig en dus bij internationaal recht verboden. De zin van een politieke verklaring om die bombardementen aan regels te onderwerpen zou daardoor opnieuw ter discussie kunnen worden gesteld. Daarom moet in de plaats daarvan de term “zwaar” worden gebruikt.

N° 3 DE M. COGOLATI ET CONSORTS

Considérant J

Dans le texte néerlandais, remplacer les mots “Sirecteur-generaal” par les mots “Directeur-generaal”.

JUSTIFICATION

Correction d'une faute de frappe dans la version néerlandaise.

Samuel COGOLATI (Ecolo-Groen)
Wouter DE VRIENDT (Ecolo-Groen)
André FLAHAUT (PS)
Katrin JADIN (MR)
Hendrik BOGAERT (CD&V)
Jasper PILLEN (Open Vld)
Kris VERDUYCKT (sp.a)

Nr. 3 VAN DE HEER COGOLATI c.s.

Considerans J

De woorden “Sirecteur-generaal” vervangen door de woorden “Directeur-generaal”.

VERANTWOORDING

Tikfout.

N° 4 DE M. COGOLATI ET CONSORTS

Considérant N

Remplacer ce considérant par ce qui suit:

“N. vu la légitimité politique de la Belgique en matière de protection des civils, son brillant passé d’initiateur de négociations lors de la Convention d’Ottawa de 1997 sur l’interdiction des mines antipersonnel (Mine Ban Treaty – MBT) et de la Convention de Dublin de 2008 sur les armes à sous-munitions (Convention on Cluster Munitions – CCM), l’opportunité majeure à laquelle elle fait face lors du processus historique de cette déclaration politique et vu que la Belgique s’est dit prête à partager ses bonnes pratiques en matière de planification de ses opérations militaires et à adapter sa doctrine et ses formations afin de faire face aux nouvelles réalités de l’urbanisation des conflits;”

JUSTIFICATION

À la suite des auditions du 6 janvier 2021, il ressort notamment des commentaires de la Direction Générale *appui Juridique* et Médiation (DG JM), ministère de la Défense, que “la Belgique considère qu’il est utile d’échanger les meilleures pratiques relatives aux EWIPA¹ entre les parties en cas d’hostilités dans les zones urbaines afin d’éviter des dommages collatéraux excessifs”. La Défense belge joue déjà un rôle majeur dans la protection des civils et il convient de le reconnaître dans la présente résolution.

Samuel COGOLATI (Ecolo-Groen)
Wouter DE VRIENDT (Ecolo-Groen)
André FLAHAUT (PS)
Kattrin JADIN (MR)
Hendrik BOGAERT (CD&V)
Jasper PILLEN (Open Vld)
Kris VERDUYCKT (sp.a)

¹ “Explosive weapons in populated areas”.

Nr. 4 VAN DE HEER COGOLATI c.s.

Considerans N

Deze considerans vervangen als volgt:

“N. gezien de politieke legitimiteit van België ten aanzien van de bescherming van burgers, het briljante verleden van ons land als initiatiefnemer van onderhandelingen tijdens de Ottawa-conventie van 1997 over het verbod op antipersoonsmijnen (Mine Ban Treaty – MBT) en de Dublin-conventie van 2008 inzake clustermunities (Convention on Cluster Munitions – CCM), de grote opportuniteit die ons land wordt geboden in dit historische proces dat moet leiden tot een politieke verklaring en gezien België heeft aangegeven bereid te zijn zijn goede praktijken inzake planning van de militaire operaties te delen en zijn doctrine en opleidingen aan te passen teneinde de nieuwe werkelijkheid waarbij de conflicten zich in toenemende mate in verstedelijkt gebied afspelen, het hoofd te bieden;”

VERANTWOORDING

Als gevolg van de hoorzitting van 6 januari 2021 blijkt met name uit de opmerkingen van de Algemene directie juridische steun en bemiddeling (DG JM) van het ministerie van Defensie dat België het nuttig acht om, in geval van vijandelijkheden in de verstedelijkte gebieden, de beste praktijken inzake EWIPA¹ uit te wisselen tussen de partijen, teneinde buitensporige nevenschade te voorkomen. De Belgische Defensie vervult al een zeer belangrijke rol bij de bescherming van de burgerbevolking en het komt erop aan dat in deze resolutie te erkennen.

¹ Explosive weapons in populated areas.

N° 5 DE M. COGOLATI ET CONSORTS

Considérant O (*nouveau*)

Insérer un considérant O, rédigé comme suit:

“O. considérant que cette résolution n’appelle pas à une interdiction des armes explosives ou à de nouvelles règles en droit international humanitaire, mais demande aux États et aux organisations non étatiques d’éviter l’utilisation des armes explosives à large rayon d’impact dans les zones peuplées, afin de ne pas causer des effets indiscriminés sur les civils et leurs infrastructures, en tant que “politique” ou “bonne pratique”;”

JUSTIFICATION

À la suite des auditions du 6 janvier 2021, il ressort des commentaires de la Direction Générale *appui Juridique* et Médiation (DG JM), ministère de la Défense, que la Belgique est favorable à l’adoption d’une “déclaration politique”, justement parce qu’il convient de ne pas changer le cadre juridique international (qui reste adéquat), mais de l’appliquer correctement et scrupuleusement. Il est aussi important de souligner que la proposition de résolution ne vise pas à interdire l’utilisation des EWIPA, mais à l’éviter. La Croix-Rouge a aussi indiqué que le but n’est pas d’aller au-delà du droit international humanitaire.

Samuel COGOLATI (Ecolo-Groen)
Wouter DE VRIENDT (Ecolo-Groen)
André FLAHAUT (PS)
Katrin JADIN (MR)
Hendrik BOGAERT (CD&V)
Jasper PILLEN (Open Vld)
Kris VERDUYCKT (sp.a)

Nr. 5 VAN DE HEER COGOLATI c.s.

Considerans O (*nieuw*)

Een considerans O invoegen, luidende:

“O. gezien deze resolutie niet oproept tot een verbod op explosieve wapens of tot nieuwe regels in het internationaal humanitair recht, maar de Staten en de niet-statelijke organisaties verzoekt om explosieve wapens met een grote impactradius niet in te zetten in bevolkte gebieden, teneinde de burgerbevolking en haar infrastructuur geen willekeurige schade te berokkenen, onder de noemer “beleid” of “goede praktijk”;”

VERANTWOORDING

Als gevolg van de hoorzitting van 6 januari 2021 blijkt met name uit de opmerkingen van de Algemene directie juridische steun en bemiddeling (DG JM) van het Ministerie van Defensie dat België er voorstander van is om een “politieke verklaring” aan te nemen, net omdat het erop aankomt het (geschikt blijvende) internationaal juridisch kader niet te veranderen, maar het juist en nauwgezet toe te passen. Voorts komt het erop aan te benadrukken dat het voorstel van resolutie niet verzoekt om het gebruik van EWIPA te verbieden, maar om het te vermijden. Ook het Rode Kruis heeft aangegeven dat het niet de bedoeling is om verder te gaan dan het internationaal humanitair recht.

N° 6 DE M. COGOLATI ET CONSORTS

Considérant P (*nouveau*)

Insérer un considérant P, rédigé comme suit:

“P. vu le nouveau texte proposé par l’Irlande le 29 janvier 2021 intitulé “Draft Political Declaration on Strengthening the Protection of Civilians from the Humanitarian Consequences that can arise from the use of Explosive Weapons with Wide Area Effects in Populated Areas”;”

JUSTIFICATION

L’Irlande a publié une nouvelle version de la déclaration politique sur les EWIPA consultable en ligne (<https://www.dfa.ie/media/dfa/ourrolepolicies/internationalpriorities/290126-EWIPA-Political-Declaration-REV-1.pdf>).

Samuel COGOLATI (Ecolo-Groen)
Wouter DE VRIENDT (Ecolo-Groen)
André FLAHAUT (PS)
Katrinn JADIN (MR)
Hendrik BOGAERT (CD&V)
Jasper PILLEN (Open Vld)
Kris VERDUYCKT (sp.a)

Nr. 6 VAN DE HEER COGOLATI c.s.

Considerans P (*nieuw*)

Een considerans P invoegen, luidende:

“P. gezien de nieuwe tekst die Ierland op 29 januari 2021 heeft voorgesteld, getiteld “Draft Political Declaration on Strengthening the Protection of Civilians from the Humanitarian Consequences that can arise from the use of Explosive Weapons with Wide Area Effects in Populated Areas”;”

VERANTWOORDING

Ierland heeft een nieuwe versie van de politieke verklaring over EWIPA (*Explosive Weapons In Populated Areas*) gepubliceerd, die online kan worden geraadpleegd (<https://www.dfa.ie/media/dfa/ourrolepolicies/internationalpriorities/290126-EWIPA-Political-Declaration-REV-1.pdf>).

N° 7 DE M. COGOLATI ET CONSORTS

Considérant Q (*nouveau*)

Insérer un considérant Q, rédigé comme suit:

“Q. considérant que du 3 au 5 mars 2021, les États, dont la Belgique, se sont réunis en ligne pour discuter d’un texte de déclaration politique internationale contre les conséquences sur les civils de l’utilisation des armes explosives en zones peuplées;”

JUSTIFICATION

Ces discussions relancent le processus diplomatique concernant plus de 70 États, dont notre pays, et il importe donc de le souligner dans la résolution qui sera soumise au vote.

Samuel COGOLATI (Ecolo-Groen)
Wouter DE VRIENDT (Ecolo-Groen)
André FLAHAUT (PS)
Katrin JADIN (MR)
Hendrik BOGAERT (CD&V)
Jasper PILLEN (Open Vld)
Kris VERDUYCKT (sp.a)

Nr. 7 VAN DE HEER COGOLATI c.s.

Considerans Q (*nieuw*)

Een considerans Q invoegen, luidende:

“Q. gezien het feit dat de Staten, waaronder België, van 3 tot 5 maart 2021 online hebben vergaderd in het kader van de bespreking van een tekst inzake een internationale politieke verklaring tegen de gevolgen voor de burgers van het gebruik van explosieve wapens in bevolkte gebieden;”

VERANTWOORDING

Deze besprekingen betekenen een nieuwe start voor het diplomatieke proces waar meer dan zeventig Staten deel van uitmaken, waaronder België. Het is dus belangrijk dit te benadrukken in het voorstel van resolutie dat ter stemming zal worden voorgelegd.

N° 8 DE M. COGOLATI ET CONSORTS

Demande 1

Remplacer cette demande par ce qui suit:

“1. de participer activement au processus diplomatique actuel qui aboutira à l’adoption d’une déclaration politique internationale visant à éviter l’utilisation des armes explosives à large rayon d’impact en zones peuplées, afin de ne pas causer des effets indiscriminés sur les civils et leurs infrastructures, et d’être force de proposition tout au long de ce processus;”

JUSTIFICATION

De nouveau, cette résolution n’appelle pas à une interdiction des armes explosives ou à de nouvelles règles en droit international humanitaire qui régiraient de telles armes, mais demande aux États d’éviter l’utilisation par principe des armes explosives à large rayon d’impact dans les zones densément peuplées.

Samuel COGOLATI (Ecolo-Groen)
Wouter DE VRIENDT (Ecolo-Groen)
André FLAHAUT (PS)
Katrin JADIN (MR)
Hendrik BOGAERT (CD&V)
Jasper PILLEN (Open Vld)
Kris VERDUYCKT (sp.a)

Nr. 8 VAN DE HEER COGOLATI c.s.

Verzoek 1

Dit verzoek vervangen als volgt:

“1. om actief deel te nemen aan het huidige diplomatieke proces dat zal leiden tot de aannname van een internationale politieke verklaring die ertoe strekt het gebruik van explosieve wapens met een groot bereik te vermijden, om geen willekeurige gevolgen voor de burgers en hun infrastructures te veroorzaken, en tijdens het hele proces voorstellen te blijven doen;”

VERANTWOORDING

Eens te meer dient erop te worden gewezen dat dit voorstel van resolutie geen oproep is tot een verbod op explosieve wapens of tot nieuwe regels van internationaal humanitair recht inzake dergelijke wapens, maar dat het de Staten verzoekt het gebruik van explosieve wapens met een groot bereik in dichtbevolkte gebieden uit principe te vermijden.

N° 9 DE M. COGOLATI ET CONSORTS

Demande 3. a)

Remplacer cette demande par ce qui suit:

“3. a) un engagement sans équivoque à éviter l’utilisation d’armes explosives à large rayon d’impact en zones peuplées, en concordance avec la présomption de non-usage invoquée par le CICR, l’ONU et l’INEW², ainsi que par un grand nombre d’États;”

JUSTIFICATION

De nouveau, cette proposition de résolution n’appelle pas à une interdiction des armes explosives ou à de nouvelles règles en droit international humanitaire qui régiraient de telles armes, mais demande aux États d’éviter l’utilisation par principe des armes explosives à large rayon d’impact dans les zones densément peuplées.

Samuel COGOLATI (Ecolo-Groen)
Wouter DE VRIENDT (Ecolo-Groen)
André FLAHAUT (PS)
Katrin JADIN (MR)
Hendrik BOGAERT (CD&V)
Jasper PILLEN (Open Vld)
Kris VERDUYCKT (sp.a)

² *International Network on Explosive Weapons.*

Nr. 9 VAN DE HEER COGOLATI c.s.

Verzoek 3. a)

Dit verzoek vervangen als volgt:

“3. a) een ondubbelzinnig engagement om het gebruik van explosieve wapens met een groot bereik in bevolkte gebieden te vermijden, in overeenstemming met het door het ICRC, de VN, het INEW² en een groot aantal Staten aangevoerde vermoeden van niet-gebruik;”

VERANTWOORDING

Nogmaals: dit voorstel van resolutie roept niet op tot een verbod op explosieve wapens of tot nieuwe regels inzake internationaal humanitair recht die voor dergelijke wapens zouden gelden, maar verzoekt de Staten om het gebruik van explosieve wapens met een groot bereik in dichtbevolkte gebieden principieel te vermijden.

² *International Network on Explosive Weapons.*

N° 10 DE M. COGOLATI ET CONSORTS

Demande 3. b)

Remplacer cette demande par ce qui suit:

“3. b) une reconnaissance des “effets dominos” ou “reverberating effects” des armes explosives à large rayon d’impact, c’est-à-dire des effets à long terme des dommages causés par l’endommagement ou la destruction d’infrastructures vitales (logements, services publics essentiels ou établissements de santé) sur les conditions de vie et de subsistance des êtres humains, qui doivent être pris en compte dans la planification des attaques, ainsi qu’en aval de toute offensive;”

JUSTIFICATION

Cette proposition de résolution appelle à la bonne pratique (encore une fois, non à la création d’une nouvelle norme de droit international humanitaire) consistant à s’intéresser aux éventuels effets indirects ou dominos (“*reverberating effects*”) lors de la planification d’une attaque. C’est l’un des piliers de la déclaration politique. L’évaluation du principe de proportionnalité doit en effet tenir compte des effets indirects prévisibles en cascade résultant de l’utilisation des EWIPA. Par exemple, les dégâts provoqués aux infrastructures assurant l’approvisionnement en eau ou en électricité peuvent avoir un impact sur le fonctionnement des hôpitaux et provoquer le déclenchement d’une épidémie. Cet amendement vise à répondre aux remarques émises par le ministère de la Défense durant les auditions, afin de mieux définir ce que la proposition de résolution entend par “*reverberating effects*”, en s’appuyant ici sur la définition légale de l’*United Nations Institute for Disarmament Research* (UNIDIR) (<https://unidir.org/publication/understanding-reverberating-effects-explosive-weapons-way-forward>)

Nr. 10 VAN DE HEER COGOLATI c.s.

Verzoek 3. b)

Dit verzoek vervangen als volgt:

“3. b) de erkenning van de “domino-effecten” of “reverberating effects” van explosieve wapens met een groot bereik, dat wil zeggen de langetermijneffecten die de schade veroorzaakt door de beschadiging of de vernietiging van vitale infrastructuren (woningen, essentiële openbare diensten of gezondheidsinstellingen) heeft voor de levens- en bestaansomstandigheden van de mens, waarmee rekening dient te worden gehouden bij de voorbereiding van aanvallen, alsook in de fase na het offensief;”

VERANTWOORDING

Dit voorstel van resolutie roept op tot de *good practice* (nogmaals: niet tot de instelling van een nieuwe norm inzake internationaal humanitair recht) die erin bestaat om bij de planning van een aanval oog te hebben voor de eventuele indirecte effecten of domino-effecten (de zogenaamde *reverberating effects*). Het vormt één van de pijlers van de politieke verklaring. Bij de toetsing van het evenredigheidsbeginsel moet immers rekening worden gehouden met de voorspelbare indirecte cascade-effecten die uit de aanwending van de EWIPA voortvloeien. Zo kan bijvoorbeeld de schade die aan de water- of elektriciteitsbevoorradingsinfrastructuren wordt toegebracht een weerslag hebben op de werking van de ziekenhuizen en ertoe leiden dat een epidemie uitbreekt. Dit amendement beoogt in te spelen op de opmerkingen die het departement Justitie tijdens de hoorzittingen heeft geformuleerd, teneinde beter te omschrijven wat het voorstel van resolutie onder het begrip “*reverberating effects*” verstaat, op grond van de wettelijke definitie die eraan wordt gegeven

et du CICR (https://international-review.icrc.org/sites/default/files/irc_97_901-6.pdf).

door het Instituut van de Verenigde Naties voor Onderzoek over Ontwapeningsvraagstukken (UNIDIR) (<https://unidir.org/publication/understanding-reverberating-effects-explosive-weapons-way-forward>) en door het Internationale Comité van het Rode Kruis (https://international-review.icrc.org/sites/default/files/irc_97_901-6.pdf).

Samuel COGOLATI (Ecolo-Groen)
Wouter DE VRIENDT (Ecolo-Groen)
André FLAHAUT (PS)
Kattrin JADIN (MR)
Hendrik BOGAERT (CD&V)
Jasper PILLEN (Open Vld)
Kris VERDUYCKT (sp.a)

N° 11 DE M. **COGOLATI ET CONSORTS**

Demande 3. e)

Compléter cette demande par ce qui suit:

“3. e) une définition universellement acceptée du large rayon d’impact des armes explosives;”

Samuel COGOLATI (Ecolo-Groen)
Wouter DE VRIENDT (Ecolo-Groen)
André FLAHAUT (PS)
Katrinn JADIN (MR)
Hendrik BOGAERT (CD&V)
Jasper PILLEN (Open Vld)
Kris VERDUYCKT (sp.a)

Nr. 11 VAN DE HEER **COGOLATI c.s.**

Verzoek 3. e)

Dit verzoek aanvullen met een punt e), luidende:

“3. e) een universeel aanvaarde definitie van het begrip “groot bereik” van explosieve wapens;”

N° 12 DE M. **COGOLATI ET CONSORTS**Demande 4 (*nouvelle*)**Insérer une demande 4, rédigée comme suit:**

“4. de veiller à ce que nos forces armées continuent à tenir compte, dans la planification des opérations militaires et l’exécution des attaques dans les zones peuplées, des effets sur les civils et les biens civils qui peuvent être raisonnablement prévus sur la base des informations disponibles au moment de toute opération militaire ou de toute attaque;”

Samuel COGOLATI (Ecolo-Groen)
Wouter DE VRIENDT (Ecolo-Groen)
André FLAHAUT (PS)
Katrinn JADIN (MR)
Hendrik BOGAERT (CD&V)
Jasper PILLEN (Open Vld)
Kris VERDUYCKT (sp.a)

Nr. 12 VAN DE HEER **COGOLATI c.s.**Verzoek 4 (*nieuw*)**Een verzoek 4 toevoegen, luidende:**

“4. erop toe te zien dat onze strijdkrachten bij de planning van de militaire operaties en de uitvoering van de aanvallen in bevolkte gebieden rekening blijven houden met de gevolgen voor de burgers en de civiele objecten die redelijkerwijs voorspelbaar zijn op grond van de informatie die beschikbaar is op het ogenblik dat welke militaire operatie of aanval ook plaatsvindt.”